

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Concilia Provincialia Mediolanensis Sex

Borromeo, Carlo

Venetiis, 1602

De oratione Quadraginta horarum; & Sanctissimi Sacramenti asseruatione
feria in Cœna Domini.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62072](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62072)

quo dum capitur, incommode capiatur, aut digiti quicquam ledantur. A parte inferiori tabernaculi, lamina orbicularis omnino argentea, atque inaurata, pro illius magnitudine esse debet: quae sensim à lateribus, indeque circum in labijs eminens, fundum constituit, atque eiusmodi, ut cum usu venerit, amoveri queat.

In cuius laminae fundive superiori parte, media affigi debet parva lunula aurea, vel saltem argentea inaurata, duplex: quae, brevis, tenuique suffulcimento sustentata, à fundo paululum extet; tantulo praeterea spacio diuisa, quantulum sacra hostiae crassitudo capit: eo item fabrilis opere confecta, ut una altera in sustentaculo firmiter, apteque inserta, aliquando disiungi possit: quò accuratius, si quae fragmenta hostiae sacrae in paruo illius medio spacio remanserint, colligatur.

A parte autem inferiori lamina haec paruo, tenuique tubo transversali consistet, per quem spinula argentea ducta, eam laminam firmiter cum tabernaculo plane connectat.

Tabernaculo ita constructo, vas forma orbiculari, illius magnitudini apte conveniens, à summa parte clausum, & solidum, ab ima vero apertum à chrystallo, aut è vitro pellucido pretiosiori apparari debet: quòd intra ipsas tabernaculi columellas inseratur: unde sacrae hostiae prospectus, esse possit.

3 Velum unum, idque insignius ad sanctissimam Eucharistiam in processionibus solemnioribus ferendam, in cathedrali, collegiataque Ecclesia paratur.

Vela maiora ad sanctissimae Eucharistiae deferendae usum, auro pariter, aut argento intexta, aut si quis velit, etiam aurea aut argentea, lata sint, ut neli tela, longa cubitis sex.

4 Umbella una pretiosior, in solemnioribus processionibus adhibenda, eaque tam in Cathedrali, & collegiata, quam à parochiali ecclesia praeparatur.

De oratione quadraginta horarum, & sanctissimi Sacramenti asservatione, feria v. in Coena Domini.

S V M M A R I V M.

- 1 Oratio quadraginta horarum instituta, retinenda. 3.
- 2 Ea in ecclesia, & quae. 3. Quoquo modo habenda. 2.
- 4 Sanctissimum Sacramentum ubi collocandum. 2. Et quo ornatu. 2. 4.
- 5 Quot luminaribus.
- Quibusque clericis, qua ratione, & cum quibus alijs. 7.
- 6 Orationis huius initio, vesperi pridie expositionis, maneque eiusdem diei signum campanis dandum.

M 2 Clericis

Inst. supp. eccle. Basil. Ca the. & colie. eccle. lib. 2. De sup. que ad cultum, &c. Inst. for. sup l. 2. De velis Pixid. in fi. Inst. sup. ecc. Cath. colle. & paro. eccl. li. 2. d. supel. que ad cultum, &c.

- 8 Clericis congregatis processio agenda.
  - 9 Eo exposito, quot clerici assistant, quoque habitu.
  - 10 Tabule precum, ad altaris cancellos affigenda.
  - 11 Sermo, frequenti populo, habendus.
  - 12 Orationes eiusdem curatores, qui deligendi, quod illorum munus.
  - 13 Sumptus ad ornatum orationis, ex elemosyna faciendus.
  - 14 Orationis eiusdem tempore, vas non exponendum.
  - 15 Horis quadraginta continenter.
  - 16 Populus oraturus in classes partiendus.
  - 17 Fœminis à viris separatae orent.
  - 18 Noctū, qui ad eam non conueniant.
  - 19 Orantibus noctū deficientibus, quid faciendum.
  - 20 Cū oratio noctū celebratur ostia clausa retinenda.
  - 21 In monialium ecclesiis noctū, nemo ad orandum introuidendum.
  - 22 Sanctissimum Sacramentum reponendum, illo mane deprompto.
  - 23 Horarum quadraginta tempore transacto diutius non exponendum, citra Episcopi licentiam.
  - 24 Absoluta oratione in vna Ecclesia, si in alia sit inchoanda, quid agendum.
  - 25 Præscripta ratio in exponenda ordinaria hac oratione, seruanda etiā in extraordinaria.
  - 26 Extra hunc ordinem in vlla ecclesia non constituenda, siue Episcopi conc. c. 11.
  - 27 In Cathedrali ecclesia oratio ipsa, pluribus luminibus, maiori cleri frequentia, & populi concursu celebranda; classum vt supra distinctione facta.
- Orationi huic quadraginta horarum ordinaria, aut extraordinaria vacantibus, indulgentia concessa: eaque sæpè publicanda. De Indulgentiis. 13.
- 28 Vbi sanctissimum Sacramentum feria quinta in Cœna Domini recondendum est, sacerdos excubet.

1 Primū, quæ pert. ad Sacram. sancti Euch.

1 T oratio, quam vocant, quadraginta horarum, coram sanctis. Sacramento, quo frequentissimus populus conuenire solet, qua pietate, & religione instituta est, eadem retineatur, & propagetur, decernimus.

2 Vt Sacramentū in altari, decenter ornato, collocetur: quo tpe, vel Litanie cantentur, uel si tem-

4. quæ ad sancti Euch. Sacram. pert.

poris ratio patiatur, Missa celebretur, neq; tamen extrâ ambitum templi sacra Eucharistia deferatur, nisi secus videatur Episcopo.

3 O ratio quadraginta horarum, religiosè instituta, vt perpetuo sanctis-

sanctissime, cum salutari que animarum fructu retineatur, hæc etiam præter cætera, eo de genere alias sancita, constituimus, & decernimus.

Primo in ijs solum Ecclesijs siue secularibus, siue regularibus, fiat celebraturve, in quibus sanctissimum Sacramentum asseuatur: nec verò in ijs omnibus; sed in illis tantummodo, quas Episcopus stauerit.

4 Fiat autem in conspectu sanctissimi Sacramenti: quod è tabernaculo repositum, in maiori, aliove, si Episcopus ita censuerit, altari propalam colloceur. Quod, vt cum dignitate, decorè, religiosèque agatur, altaris, uel capellæ, vbi exponetur, collocabiturve, ornaus decens sit.

5 Cerei præterèa in altari accensi, ad summum decem, minimum verò sex decenti crassitudine, ac longitudine colluceant: lampades ite ne plures, quàm duodecim, aut tredecim, nec verò pauciores, quàm tres. licebit tamen Episcopo ob causam permittere, vt maior luminum numerus aliquando adhibeatur.

6 Orationis initio, cum sanctissimum Sacramentum palam proponen- est, primùm datis solenniter de more pridie illius diei, vesperi, & iterùm eo die paulò ante capanarum signis, præsens adsit, cum sacerdos, pluviali indutus, qui illud religiosè proponat: tum illius ecclesiæ, ubi oratio futura est, aut totius parochiæ, si ecclesia parochialis est, clerus superpelliceo vestitus, qui in hac functione illum adiuuet.

7 Si verò, qui conuenerint, clerici, vel parochiæ, vel ecclesiæ pauciores sunt, quàm sex; alij aliunde euocentur, vt ne eo numero pauciores adsint; hi que eum luminibus accensis, tum homines itidem, parochiæ, in cuius ecclesia, finibusve oratio exponitur, præsertim sanctissimi Sacramenti sodalitati adscripti.

8 Processio in exponendo sanctissimo Sacramento per ecclesiam agatur litanijs, stans que antiphonis, precibus, & orationibus, tum cereis accensis: itidem que in eo reponendo seruetur.

9 Dum illud in altari propositum est, interdum clerici duo superpelliceo induti, capite aperto, ad altare semper affiant: quorum alter diaconus, saltem sit; noctu verò saltem vnus, is que in sacro ordine constitutus.

10 Ad altaris vero capellæ, ubi proposito sanctissimo Sacramento oratio fit, cancellos affixæ sint tabulæ precum, & orationum, que temporum, calamitatum que ratione orantium vsui ex sanctæ Matris, Ecclesiæ instituto accommodatæ, eæ que litteris grandiusculis exscriptæ, loco perpetuò sint.

11 Ad excitandam præterèa populi, in stata hac oratione uersantis:

pietatem, hoc curetur, ut aliquando, quo praesertim tempore, quave hora frequens est fidelium ad eam concursus, sermo, is brevis, ad pie meditationis studium inflammandum appositè habeatur.

12 Ut autem ad huius Constitutionis praescriptum omnia, quae ad huius statæ orationis usum, sanctè retinendum pertinent, decore, rectè, ordineque agantur: unicuique vr̄bis regioni ab Episcopo aliquot uiri graues, pietatis, spiritualisque vitæ amantes, & in ijs saltem vnus ecclesiastici ordinis, qui alijs praesit, constituantur: qui in sua quique regione orationis huius curam gerant, quo tempore illa celebratur. Eorum, praeter cætera, munus erit, cum viderent, ut ad huius sanctionis praescriptam normam illa fiat, celebreturque, tum quibus in Ecclesijs proximè ea futura est, illarum ministris ipsam significare, ac praenunciare.

13 Porro ad ornatum, atque apparatus huius orationis celebrandæ, ne quid ob sumptus necessarios desit; à parochiæ incolis parcho, in cuius ecclesia illa fiet, adhibitis simul aliquot parochialis viciniae uiris, Episcopo probatis, eleemosynam eo nomine quaritare, & colligere liceat. Quæ eleemosyna, si quæ vniquam ex impensis illis reliqua erit, Episcopi arbitrio in usum, & ornatum, qui ad cultum spectet, sanctissimi Sacramenti, erogetur in illa ecclesia, vel in alia, vbi magis necessaria sit.

14 Nec verò, hoc vel alio praetextu, illo orationis tempore ad eleemosynam excipiendam, colligendamve pelues, aut uasa eiusmodi patula exponantur; sed Episcopi permisso, concessive capsulas proponi liceat.

15 Orationis huius curatores videant, ut per quadraginta ipsas horas continenter fiat: ac ne ad momentum quidem temporis, nec diu, nec noctu intermittatur.

16 Cui rei, quò cautius prospiciant; supputata parochialis viciniae incolarum, tum marium, tum foeminarum ratione, illisque in certas ob eam curam classes congruenter distinctis, & dispositis horas statæ orationis pro supputatione inita, & populi partitione facta, ita separatim ordineque assignent, ut sua hora classes singule ad orandum conueniant, & intermissionis nullum spatium relinquatur.

17 Hoc orationis tempore, in ecclesia, vbi illa celebratur, foeminae à maribus separate, tabulato ad instructionum praescriptum interiecto, aut alio intersepto adhibito, orent.

ut supra.

Inter diu autem mares, quantum fieri potest, separatim à foeminis orent.

Ibidem.

18 Nemini autem eo, praeter orantes custodes, huius orationis causa noctu conuenire liceat.

Ne

Ne noctu feminis orandi stata hora, aditusve in ecclesia detur. 4. vt suprà cū sequ.

19 Quòd si noctu orantes deerunt, sanctissimum Sacramentum in tabernaculo reponatur.

Quòd si fortè ex hac, vel alia causa Episcopi iussu aliquando noctu intermiti contigerit; interdù compensetur continenti orandi spacio.

20 Cùm oratio noctu celebratur; ne propterea ecclesie ostia pateant, sed clausa, pulsantibus, & ad orandum conuenientibus, etiam singulis, aperiantur.

21 In ecclesijs monialium, cùm oratio hæc celebratur, nemo profus noctu in illam ad orandum intromittatur.

22 Verùm ibi sanctissimum Sacramentum per noctem in tabernaculo maiori repositum, moniales solum ab interiori ecclesia ad orantes, nocturno eo tempore per statas horas in oratione perseuerent; summo verò mane iterum è tabernaculo illud depromatur.

23 Præfinito illo quadraginta horarum tempore, nec verò diutiùs, in ecclesia, vbi concessum est, oratio hæc celebretur. Id verò temporis prorogari ne liceat, nisi Episcopi concessu.

Tamen cum noctu terminari contigerit, ad lucem produci eiusdem iussu licebit, si quando huius orationis initium, & finem noctu fieri, minus decenter ille animaduernerit.

24 Per horam, antequàm in vna ecclesia oratio hæc terminetur, in altera, vbi proximè futura est, de more ritè inchoetur.

25 Quæcumque de loco, ecclesie, in qua exponenda sit sacra Eucharistia pro oratione quadraginta horarum, hac constitutione suprâ prescripta sunt, aut de aliis ad cultum, & venerationem sanctissimi Sacramenti, aut ad altaris, capellæve, vbi illud palàm proponetur, apparatus, atque ornatum pertinentibus, ea cum in ordinario orationis huius instituto, & usu, tum etiam, si quando extraordinariè idem adhiberi petitur, aut concessum erit, inuiolatè, accuratèq; feruentur.

26 Oratio, quæ quadraginta horarum dicitur, ne vlla in ecclesia extrâ ordinem constituatur, sine Episcopi concessu. 2. tit. 2. dec. 16 Isque eam ita sanctè geri curet, vt pij illius instituti ratio exigit.

27 In ecclesia Cathedrali, quoties oratio quadraginta horarum, uel inchoatur, uel peracto in aliis ecclesijs illius cursu, in eadem iteratur, aliave ratione exponitur, indiciturve; omnis ratio suadet, vt splendidiore luminum apparatu, & maiori cleri frequentia, maioriq; populi cõcursu habeatur, atque celebretur. Quare illius orationis initio, quod in ea ecclesia fit, rursus in eiusdem fine, vt epò videbitur, cū illius Ecclesie clerus, populusq; si quem pro parochie rone peculiarem hêt; tam etiam vniuersus vrbis clerus, tam sæcularis, quàm regularis, quæ suppli

cationibus publicis interesse solet, ac sodalitates omnes, & cunctus pretereà populus, suis parochialibus sanctorum insignibus distinctis, in illam matricem ecclesiam generatim, vniuersèque ad orationis celebritatem conueniat.

Sigillatim uerò pro uniuscuiusque parochiæ, uiciniaeue, in classes distinctæ, ratione, quam Episcopus certam statuerit, inieritue idem tum clericus secularis, ac regularis, tum populus statis horis, sibi ordine speciatim attributis, ad eam Basilicam concurrat, more solennium processionum, cruce. s. prelata, & precum, añarum, psalmorumq; pio, ac religioso cantu; indeq; quo ordine processerit, eodem piè, deuoteque redeat.

28 Feria quinta Cœnæ Dñi, quò religiosius colatur, & custodiatur locus, in quo sanctis. Christi Domini corpus recondi solène est: Episcopus diligenter curet, ut & in Basilica Cathedrali, & in Ecclesijs, tam collegiatis quàm parochialibus semper unus, saltem Sacerdos, aut sacris initiatus, eo sacro loco, tanquam in statione collocatus, excubet, atque euigilet in assidua precatione, sanctaque meditatione.

De Vasis, & instrumentis exponendæ sacræ Eucharistiæ
vui, pro oratione quadraginta horarum, necessarijs cum eorundem formulis.

S V M M A R I V M.

- 1 Tabernaculum paruum, & cuius formæ. De vasis, &c. ad sanctissimum Sacram. in process. deferen. num. 2.
Vela, & qualia. De custodia sanctiss. Euch. num. 10.

Instr. supp. eccle. Cathe. colleg. & paroc. eccl. li. 2. De supelle. q. ad cultū. &c.

TABERNACVLVM unum in parochiali ecclesia, ad exponendam in altari sacram Eucharistiam; & in processionibus deferendam, in cathedrali uerò, & collegiata ecclesia duo sint, ad eundemmet usum.

Quæ pertinent ad Sacramenti pœnitentiæ administrationem.

S V M M A R I V M.

- 1 Confessio peccatorum semel saltem in anno parochio faciendâ.
Non tamen vsque ad hebdomadam Sanctam differendâ. 13.
Confessi in Pascha referendi in librum. De Confessario. nu. 7.
Qui eo tempore non communicarint, ecclesiæ ingressu interdiciendâ.
De Sanctæ Euchar. in eccl. administr. num. 8.
2 Quod interdictum, ut relaxandum.

Con-